

SARKANĀ KRUSTA MEDICĪNAS KOLEDŽA

Projekts VPD1/ESF/PIAA/06APK/3.2.6.3./0060/0489 „Studiju prakses pilnveide un nodrošināšana Studiju programmai „Ārstniecība” (4172100) veselības aprūpes iestādēs”,

līguma Nr. 2007/0045/VPD1/ESF/PIAA/06APK/3.2.6.3./0060/0489

Studiju priekšmeta programmas apraksts Studiju programma „Ārstniecība” (4172100)

Kursa Nr.: IV A

Studiju priekšmets: Prakse

Studiju priekšmets iekļauts: A daļā

Studiju priekšmeta realizācijas laiks: I, II, III, IV, V, VI, semestris

Studiju priekšmeta kredītpunktu skaits: I – 1 KP, II – 3 KP, III – 4 KP, IV – 4 KP, V – 4 KP, VI – 4 KP

Studiju priekšmetam nepieciešamie priekšnosacījumi: Zināšanas anatomijā un fizioloģijā, bioķīmijā, farmakoloģijā, mikrobioloģijā, higiēnā, citoloģijā un ģenētikā, ētikā, procedūru standartos un psiholoģijā.

Studiju priekšmeta anotācija:

Prakse balstīta uz iegūtām teorētiskām un praktiskām zināšanām, lai veiksmīgi pielietotu tās praksē visos trijos veselības aprūpes līmeņos. Tā sniedz zināšanas un prasmes neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanai dzīvībā bīstamos kritiskos stāvokļos, pirmsstacionāra etapā un stacionāru uzņemšanas nodaļās. Prakses laikā studenti apgūst iemaņas patstāvīgi izmeklēt pacientu, noteikt diagnozi un ārstēt pacientu, nodrošināt nepārtrauktu medicīnisko palīdzību un profilaksi abu dzimumu un visu vecuma grupu pacientiem visos trijos veselības aprūpes līmeņos sadarbībā ar ārstu, organizēt un vadīt savu darbu, izglītēt pacientus un sabiedrības locekļus.

Studiju priekšmeta mērķi:

1. Nostiprināt un pilnveidot zināšanas un prasmes:
 - neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanā pirmsstacionāra etapā un stacionāra uzņemšanas nodaļās;
 - pacienta izmeklēšanā, diagnozes noteikšanā un ārstēšanā;
 - nepārtrauktas medicīniskās palīdzības profilakses sniegšanā visos trijos veselības aprūpes līmeņos sadarbībā ar ārstu.
2. Veicināt ārsta palīgam nepieciešamo īpašību pilnveidošanos saskarsmē ar pacientiem un personālu, ievērojot profesionālās ētikas normas.

Studiju priekšmeta uzdevumi:

1. Pielietot iegūtās zināšanas un prasmes dažādu klīnisku situāciju gadījumos.
2. Pilnveidot prasmes procedūru standartos.
3. Izprast un ievērot ētiskos aspektus, veidojot saskarsmi ar pacientiem un to tuviniekiem.
4. Veidot prakses dienasgrāmatas (I, II, III, IV, V, VI semestrī).
5. Izstrādāt pacienta slimības vēstures (III, IV, V, VI semestrī).

Praktiskās nodarbības: 40 stundas (1 KP)

1. Veselības aprūpes iestādes un to struktūra, ārsta palīga darbs.
4 st.
2. Pacienta drošība, vispārējie drošības noteikumi veselības aprūpes iestādēs, drošības noteikumi strādājot ar skābekli, pacienta pārvietošanas drošība 4 st.
3. Vides tīrība :
 - higiēniskā roku mazgāšana: pirms un pēc tieša kontakta ar pacientu, pirms un pēc cimdu lietošanas, pēc saskares ar asinīm, ķermeņa šķidrums, sekrētiem, ekskreti, gļotādām, pēc kontakta ar priekšmetiem, kas var būt mikroorganismu rezervuāri, pēc tualetu lietošanas, pirms ēšanas, roku mazgāšanas noteikumi, nepieciešamais aprīkojums, procedūras izpilde un tās pamatojums,
 - dezinfekcija: dezinfekcijas metodes (fiziskā, mehāniskā, termiskā, staru, ķīmiskā), dezinfekcijas režīma noteikumi,
 - higiēnas un dezinfekcijas plāns,
 - Vides tīrība (sterilizācija, instrumentu apstrāde, telpu uzkopšana). Sterilizācijas metodes: autoklavēšana, sterilizācija ar karstu, sausu gaisu, sterilizācija ar ķīmisko preparātu šķīdumiem. 8 st.
4. Antropometrisko rādītāju noteikšana :
 - pacienta novērtējums (subjektīvā, objektīvā informācija),
 - ķermeņa masas noteikšana (pieaugušajiem),
 - auguma garuma noteikšana (pieaugušajiem),
 - zemādas tauku slāņa noteikšana,
 - pacienta un pacienta piederīgo izglītošana. 6 st.
5. Ergonomijas pamatprincipi (pacienta pārvietošana):
 - pacientu droša pārvietošana un celšana - celšanas un pārvietošanas galvenie principi, pacienta satveršanas veidi,
 - pacienta pārvietošana gultā, palīdzība pacientam piecelties no krēsla,
 - bezpalīdzīga pacienta pārvietošana gultā uz augšu,
 - pacienta grozīšana gultā,
 - pacienta pārvietošana: gulta – krēsls – gulta,
 - pacienta pārvietošana: gulta – guļrati – gulta,
 - pacienta transportēšana. 8 st.
6. Pacienta vitālo rādītāju noteikšana:

- ķermeņa temperatūras noteikšana, temperatūras mērīšana ar aksilāro metodi, ar rektālo metodi, ar orālo metodi, iegūto rezultātu izvērtējums,
 - arteriālā pulsa noteikšana un izvērtējums, radiālā pulsa noteikšana, apikālā pulsa noteikšana, pulsu raksturojošie lielumi (frekvence, pildījums, spraigums, ritms),
 - arteriālā asinsspiediena noteikšana un izvērtējums,
 - Elpošanas frekvences noteikšana un izvērtējums. 8 st.
7. Prakses rezultātu izvērtējums. 2 st.

II semestris

Praktiskās nodarbības: 80 stundas (2 KP)

1. Antropometrisko rādītāju noteikšana :

- pacienta novērtējums (subjektīvā, objektīvā informācija),
- ķermeņa masas noteikšana (pieaugušajiem, bērniem, zīdaiņiem),
- auguma garuma noteikšana (pieaugušajiem bērniem, zīdaiņiem),
- zīdaiņiem - galvas apkārtmēra noteikšana, krūšu kurvja apkārtmēra noteikšana,
- zemādas tauku slāņa noteikšana,
- pacienta un pacienta piederīgo izglītošana. 2 st.

2. Higiēnas procedūras pacientiem:

- procedūras, kas attiecas uz ķermeņa ārējo apvalku (mutes dobuma kopšana, zobu protēžu kopšana, pilnā vai daļējā vannošana gultā, muguras noberšana, matu mazgāšana, starpenes kopšana, bārdas un ūsu kopšana, skūšana (sejas, operācijas lauka razēšana), pēdu un nagu kopšana, pacienta aprūpe ar potenciālām ādas problēmām,
- Higiēnas procedūras pacientiem – gultas klāšana (slēgta gulta, atvērta gulta, aizņemta gulta, pēdoperācijas gulta) veļas maiņa, pacienta izdalījumu savākšana. 2 st.

3. Ķermeņa ārējais apvalks

- procedūras, kas attiecas uz ķermeņa ārējo apvalku: mutes dobuma kopšana, zobu protēžu kopšana, mutes dobuma kopšana bezpalīdzīgiem pacientiem, pilnā vai daļējā vannošana gultā, muguras noberšana, matu mazgāšana, starpenes kopšana, bārdas un ūsu kopšana, pēdu un nagu kopšana, pacienta aprūpe ar potenciālām ādas problēmām,
- izgulējumu profilakse. 2 st.

4. Maņu orgāni, to kopšana:

- acu skalošana;

- medikamentu ievadīšana acīs;
- ausu skalošana;
- medikamentu ievadīšana ausīs;
- deguna kopšana un medikamentu ievadīšana degunā. 2 st.

5. Nazogastrālās zondes ievadīšana, izņemšana, procedūras izpildes īpatnības, ņemot vērā pacienta vecumu, pacienta ēdināšana caur zondi, kuņģa satura atsūkšana un skalošana caur n/g zondi. 8 st.

6. Gremošanas sistēmas procedūras:

- rektālā ārstēšana,
- tīrošā klizma,
- hipertensiskā klizma,
- eļļas retences klizma,
- ārstnieciskā klizma. 8 st.

7. Antiseptika un aseptika: antiseptikas veidi, roku apstrādes metodes, instrumentu, pārsienamā materiāla, cimdu, diegu, drenējošo materiālu sagatavošana, sterilizācija, uzglabāšanas termiņi. 4 st.

8. Desmurģija. Mīkstie pārsēji. Līmesveida, kontūrveida pārsēji. Elastīgo cauruļveida saišu pārsēji, to uzlikšanas tehnika:

- galvas un kakla pārsēji (Hipokrāta cepurīte, kapuces (aubes) pārsējs, acs pārsējs, zoda, deguna pārsējs, krustveida pārsējs pakausim, galvas astoņveida pārsējs, auss pārsējs, kakla pārsējs – cirkulārais),
- krūšu kurvja un vēdera pārsēji (Dezo, spirālveida, vārpstveida plecu locītavai, krūšu dziedzerim, krūšu kurvja ievainojuma gadījumā, atslēgas kaula lūzuma gadījumā),
- vēdera pārsējs,
- starpenes pārsējs,
- ekstremitāšu pārsēji (augšstilba, apakšstilba, augšdelma, apakšdelma, elkoņa locītavas, plaukstu (dūraiņi), pirkstu (pirkstaiņi), pēdas locītavas pārsējs, pēdas pārsējs, amputācijas stumbra pārsējs, ceļa locītavas pārsējs. 8 st.

9. Izmeklējumi, materiāla savākšana, tā transportēšana. 8 st.

10. Medikamentu novērtēšana (derīguma termiņš, terapeitiskā darbība, deva, medikamentu ievadīšanas veids, mijiedarbība ar citiem medikamentiem, iespējamie blakusefekti) pacientu izglītošana ievadot medikamentus. Medikamentu ievilkšana no ampulas, flakona. 4 st.

11. Medikamentu ievadīšana: intrakutānās, subkutānās injekcijas (mērķi un indikācijas, kontraindikācijas, iespējamās komplikācijas, pacientu izglītošana). 4 st.
12. Medikamentu ievadīšana: intramuskulārās injekcijas (mērķi un indikācijas, kontraindikācijas, iespējamās komplikācijas, pacientu izglītošana). 8 st.
13. Medikamentu ievadīšana: intravenozās injekcijas (mērķi un indikācijas, kontraindikācijas, iespējamās komplikācijas, pacientu izglītošana). 8 st.
14. Intravenozās infūzijas veikšana, tās sagatavošana un medikamentu pievadīšana i/v šķīdumam, pilienu tecēšanas ātruma aprēķināšana. 8 st.
15. Prakses rezultātu izvērtējums. 4 st.

III semestris

Praktiskās nodarbības (interno un ķirurģisko slimību nodaļās): 160 stundas (4 KP)

1. Pacienta subjektīvā stāvokļa izvērtēšana – pacienta sūdzības, iztaujāšana pa orgānu sistēmām. Slimības anamnēzes ievākšana. Iepriekšējo slimību, operāciju, traumu, asins transfūziju anamnēze. Pacienta dzīves anamnēze, ieskaitot profesiju, kaitīgos faktorus un ieradumus. Pacienta ģimenes anamnēze. Iegūto datu izvērtēšana un dokumentēšana. 8 st.
2. Pacienta vispārējā objektīvā stāvokļa novērtēšana – apskate-sejas, galvas matainās daļas, kakla, ķermeņa, ekstremitāšu-ādas krāsa, tīrība, traumu pēdas, turgors. Sklēru, gļotādas novērtēšana. Mutes dobuma apskate-gļotāda, zobu stāvoklis, mēle – novietojums, valgums, aplikums, traumas. Žāvas loka, mandeļu, rīkles mugurējās sienas apskate. Kakla apskate, vairogdziedzeris, tā palpācija. Limfmezglu grupas, to palpācija, novērtējums-pakauša, zemžokļa, kakla, virs un zem atslēgas kaula, padusēs, cirksnī. Izpalpēt pulsu uz spieķa art., miega art., cirkšņa art., paces art., art. tibialis post. Un art. dorsalis pedis – izskaidrot, kādās situācijās tas nepieciešams. Biežāk sastopamās novirzes no normas, minēt atbilstošās saskaidrošanas. Iegūto datu izvērtēšana un dokumentēšana. 16 st.
3. Elpošanas sistēmas izmeklēšana – biežākās pacienta sūdzības, kas liecina par problēmu elpceļos – klepus, krēpas, elpas trūkums, sāpes krūtīs, čīkstēšana krūtīs, sāpes kaklā, iesnas, aizlikts deguns, galvas sāpes. Elpošanas frekvences noteikšana. Krūšu kurvja perkusija, salīdzinošā perkusija – normāla plaušu skaņa, pieslāpējums, kastes skaņa, timpāniska skaņa-biežākās patoloģijas, kas dod šādas atrades. Krūšu kurvja novērtējums – normostēniskis, astēniskis, hiperstēniskis, emfizematozs. Auskultācija – salīdzinoša, izvērtējot elpošanu, iespējamie trokšņi – sausi, mitri, krepitācija, pleiras berzes troksnis – galvenie to iemesli. *Fremitus pectoralis* noteikšanas veids un būtība. Patoloģisko elpošanas tipu atpazīšana – Kismaula, Čeina-Stoksa un Biota, to galvenie iemesli. Iegūto datu izvērtēšana un dokumentēšana. 8 st.

4. Sirds-asinsvadu sistēmas izmeklēšana. Biežākās sūdzības sirds asinsvadu sistēmas saslimšanu gadījumā - sāpes krūtīs, elpas trūkums, neritmiska sirdsdarbība, nespēks, ģīboņi, auksti sviedri, tūskas uz kājām. Pulsa noteikšana-frekvence, ritmiskums, pildījums, pulsa noteikšanas vietas. Sirds galotnes grūdienu noteikšana. Sirds robežu perkusija. Sirds auskultācija – 5 auskultācijas vietas, secība. Toņi, trokšņi –sistoliskie, diastoliskie – iemesli. Ritmiska, neritmiska sirdsdarbība – ekstrasistolija, mirdzaritmija, bradikardija, tahikardija. Tūsku noteikšana, akrocianoze, pildītas kakla vēnas – iemesli. Pulsa palpācijas vietas – uz miega artērijām, uz spieķa art., uz ciskas art, paceles un art.tibialis post., art.dorsalis pedis. Izvērtēt vēnu stāvokli – varikozās vēnas, dziļo vēnu iekaisuma pazīmes, *caput medusa*. Iegūto datu izvērtēšana un dokumentēšana. 16 st.
5. Gremošanas sistēmas izmeklēšana. Biežākās sūdzības gremošanas sistēmas saslimšanu gadījumā – slikta dūša, vemšana, dedzināšana, sāpes vēderā, meteorisms, aizcietējumi, caureja. Mutes dobuma apskate – zobu novērtējums, mēles apskate, vēdera apskate, apklauvēšana, zarnu peristaltikas auskultācija, vēdera palpācija, Blumberga-Ščotkina simptoma noteikšana, ascīta noteikšana. Aknu robežu perkusija, aknu un liesas malas palpācija. Biežākās trūču rašanās vietas – nabas, cirkšņa, ciskas, baltās līnijas, pēcooperācijas rajonos, to novērtēšana. Iegūto datu izvērtēšana un dokumentēšana. 8 st.
6. Uroģenitālās un endokrīnās sistēmas izmeklēšana. Biežākās sūdzības uroģenitālās sistēmas saslimšanu gadījumā – dizūrija, sāpes vēderā un/vai nieru rajonā, slikta dūša, augsta t^0 ar drebuļiem, izdalījumi no dzimumceļiem. Apgūt nieru rajona apklauvēšanu, vēdera palpāciju, precizējot urīnpūšļa rajonu un urīnvadu sāpju punktus. Ārējo dzimumorgānu apskate. Biežākās sūdzības endokrīnās sistēmas saslimšanu gadījumā – slāpes, poliūrija, polifāģija, sirdsklauves, svīšana utml. Vairogdziedzera novērtēšana, palpācija, ķermeņa proporciju izvērtējums, ādas apskate – strijas, turgors, pigmentācija, patoloģisks apmatojums. Ķermeņa masas indeksa noteikšana. Iegūto datu izvērtēšana un dokumentēšana. 8 st.
7. Nervu sistēmas izmeklēšana. Biežākās sūdzības nervu sistēmas saslimšanu gadījumā – galvassāpes, reiboņi, slikta dūša, vemšana, dubultošanās, līdzsvara traucējumi, parestēzijas, parēzes, runas traucējumi. Novērtēt sejas simetriskumu – paceļot uzacis, aizverot acis, smaidot; roku un kāju kustības, muskuļu spēku, meningeālos simptomus, gaitu, Romberga mēģinājumu. Pārbaudīt ādas taktilās, sāpju, temperatūras sajūtas. Redzes, dzirdes, garšas, ožas sajūtu pārbaude. Cīpslu un patoloģisko refleksu noteikšana. Palpācija pa nervu gaitu. Dermogrāfija. Iegūto datu izvērtēšana un dokumentēšana. 8 st.

8. Laboratoriskās izmeklēšanas metodes. Izprast biežāko laboratorisko izmeklējumu būtību – kādas patoloģijas apstiprināšanai tie nepieciešami, kāda sagatavošanās vajadzīga, rezultātu izvērtēšana.

- asins aina – zināt Hb, Er, leikocītu, trombocītu skaita normas, izmaiņu interpretācija – anēmija, iekaisuma process, hematoloģiska saslimšana utml., EGĀ,
- urīna analīze – leikocītu, baktēriju noteikšanas nozīme iekaisuma procesā, eritrocītu, olbatumvielu, cilindru noteikšana, lai pierādītu glomerulonefrītus. Glikozes, ketonvielu noteikšana pie cukura diabēta, jēdziens par *nieru sliksni*.
- asins bioķīmiskā analīze –glikozes, aknu rādītāju (ALAT, ASAT, GGT, Bilirubīns), aizkuņģa dziedzera iekaisuma rādītāji (amilāze), holesterīna frakcijas (kopējais Hb, zema un augsta blīvuma holesterīns, triglicerīdi), nieru darbības rādītāji (*urea*, kreatinīns), elektrolīti (kālijs, nātrijs, kalcījs), kopējā olbaltuma un albumīnu, C-reaktīvā olbaltuma, RF, anti CCP noteikšanas nozīme, sagatavošanās izmeklējumam.
- miokarda nekrozes marķieru – mioglobīna, troponīna un kreatīnāzes MB frakcijas, hs CRO noteikšanas nozīme un pareizie analīžu ņemšanas laiki (attiecībā no sāpju sākuma),
- vairogdziedzera hormonu noteikšana (TSH, FT4), interpretācija,
- koagulogrammas noteikšana – protrombīna laiks, INR (lai spriestu par aknu funkciju, kontrolētu p/o netiešo antikoagulantu terapiju), APTL (lai kontrolēt tiešo antikoagulantu terapiju), D dimēri (lai izvērtētu trombotisko procesu esamību organismā),
- asins grupas, rēzus faktora pareiza noteikšana, indikācijas,
- koprogramma, fēču izmeklēšana uz slēptajām asinīm (piramidona vai benزيدāna reakcija),
- asins un urīna uzsējumi uz sterilitāti-pareiza materiāla paņemšana pareizā laikā,
- uztriepes – no žāvas, deguna, mandelēm, dzimumceļiem, inficētām brūcēm utml., mikroorganismu antibakteriālo līdzekļu jūtības noteikšana.
- dažādu antivielu un antigēnu noteikšana asinīs-piem. prostatas specifiskais Ag, Austrālijas Ag, antivielas pret A,B,C hepatītu izraisītājiem, ērcu encefalītu, boreliozi, HIV, sifilisu, infekc.mononukleozi, citomegalovīrusu, herpes vīrusu utml, IgG un Ig M klases antivielas, to nozīme,
- krēpu analīzes – pareizas savākšanas un pārvietošanas tehnikas nozīme, rezultātu interpretācija. Krāsojums pēc Grama, izmeklēšana uz tuberkulozes mikobaktērijām 1 stundas laikā, to praktiskā nozīme.

Laboratorisko izmeklējumu nozīmēšana un rezultātu izvērtēšana

8 st.

9. Instrumentālās izmeklēšanas metodes:

- izprast EKG pareizas veikšanas tehniku, galvenās EKG nozīmēšanas indikācijas – aizdomas par miokarda infarktu, sirds ritma traucējumiem. Veloergometrija.
- Rentgenoloģiskās izmeklēšanas metodes – skeleta kauliem, locītavām, mugurkaulājam – traumu, iekaisīgu, deģeneratīvu izmaiņu gadījumā; krūšu kurvja orgāniem – pneimoniju, pleirītu, pneimotoraksu, audzēju, kardiomegālijas dg; vēdera dobuma orgānu pārskata rtg – *ileus* diagnostikai,
- RTG izmeklēšana ar kontrastvielu-ar bāriju-kuņģa izmeklēšana, izmantojot klizmas – irigogrāfija – zarnu izmeklēšanai; angiogrāfijas – asinsvadu patoloģiju (koronārā, plaušu art.), trombemboliju diagnosticēšanai,
- Galvenās RTG izmeklēšanas indikācijas, dg iespējas, sagatavošana izmeklējumiem, kontraindikācijas. 8 st.

10. Instrumentālās izmeklēšanas metodes. Izmeklēšana ar ultraskaņu – ultrasonoskopija – vēdera dobumam, mazajam iegurnim (ginekoloģiskā), vairogdziedzerim. Eho kardiogrāfijas iespējas – vārstuļu, sirds dobumu, perikarda, sirds izviedes frakcijas u.c. rādītāju izvērtēšanā. Asinsvadu izmeklēšana ar ultraskaņas palīdzību (doplerogrāfijas). 8 st.

11. Instrumentālās izmeklēšanas metodes:

- Endoskopiskā izmeklēšana – fibrogastroskopija, kolonoskopija, fibrobronhoskopija – sagatavošana procedūrām, indikācijas, biopsijas iespējas. Rektoskopija.
- Kompjūtertomogrāfiskā izmeklēšana – iespējas, biežāk izmantotās – galvas smadzeņu, mugurkaula, plaušu, plaušu artēriju (ar kontrastvielu), vēdera dobuma CT, galvenās indikācijas, atrades.
- MRT – magnētiskās rezonanses tomogrāfija – iespējas, indikācijas, kontraindikācijas.
- Spirogrāfija – indikācijas, nepieciešamā sagatavošanās izmeklējumiem.
- Laparoskopija, torakoskopija – indikācijas.

Instrumentālo izmeklējumu nozīmēšana, iegūto rezultātu interpretācija un datu dokumentēšana. 8 st.

12. Plānot, sniegt un izvērtēt aprūpi pacientiem ar dažādām aprūpes vajadzībām:

- pacienta stāvokļa novērtēšana, lai noteiktu aktuālās un potenciālās problēmas;
- nodrošināt pacienta vajadzību pēc skābekļa, šķidruma uzņemšanas, barības uzņemšanas, urīna izvades, zarnu satura izvades, izvades procesiem caur ādu, atpūtas, miega sabalansēta ar aktivitātēm, fiziskas un psiholoģiskas drošības, psihosociāla atbalsta un psihosociālas neatkarības, sapratnes un garīga atbalsta,

- nozīmēto un izpildīto aprūpes pasākumu dokumentēšana, saistībā ar diagnostiskajām un ārstnieciskajām procedūrām,
- mirstoša pacienta aprūpe,
- bioloģiskās nāves konstatācija, miršanas fakta dokumentāla noformēšana, miruša cilvēka pēcnāves aprūpe. 16 st.

13. Pilnveidot prasmes procedūru izpildē:

- procedūras, kas saistītas ar gremošanas traktu (zondēšana, kuņģa skalošanu caur zondi, klizmošana, zarnu stomas aprūpe, pacienta barošana caur zondi, zarnu trakta attīrīšanu manuāli u.c.),
- procedūras, kas saistītas uroģenitālo sistēmu (kateterizācija, skalošanas, urostomas kopšana u.c.),
- procedūras, kas iedarbojas uz asinsriti (kompreses, termofori, plāksteri, u.c.),
- skābekļa terapiju,
- pacienta traheostomas kopšana (sekkrēta atsūkšana, pārsēja maiņa, medikamentu ievadīšana trahejā),
- urostomu un kolostomu kopšana,
- pacientu posturālā drenāža,
- medikamenta ievadīšana enterāli,
- medikamenta ievadīšana parenterāli (muskulī, ādā, zemādā, intratraheāli, urīnpūslī),
- intravenozā ārstēšana - parenterālā barošana, infūzu terapiju,
- pacienta reakcijas izvērtēšana pēc medikamenta ievadīšanas, 16 st.

14. Pilnveidot prasmes ķirurģisko procedūru izpildē:

- pacienta sagatavošana plāna operācijām (āda, kuņģa zarnu trakts, uroģenitālā sistēma u.c.), pirmsoperācijas premedikācija,
- ķirurģiskā instrumentu komplekta un materiālu sagatavošana sterilizācijai, sterilizācija, uzglabāšana,
- vides, personāla un nepieciešamā aprīkojuma sagatavošana ķirurģiskajām procedūrām un operācijām,
- asistēšana ārstam ķirurģisko procedūru un operācijas izpildes laikā,
- brūču primārā apdare, brūču aprūpe - brūces apkopšana, skalošana, tamponēšana, aseptisks pārsējs, brūces dzīšanas fāzei atbilstošs pārsējs,
- pacientu pēcoperācijas aprūpe: pacienta orgānu un sistēmu funkcionālo stāvokļa novērošana,
- pasākumi pēcoperācijas sāpju mazināšanai, komplikāciju novēršanai. 16 st.

IV semestrī

Praktiskās nodarbības: (ģimenes ārsta praksē, neatliekamā medicīniskā palīdzība internajās slimībās, ginekoloģijā) 160 stundas (4 KP)

1. Nodrošina vispusīgu pacienta izmeklēšanu, novērtēšanu un diagnosticēšanu:

- pacienta anamnēzes ievākšana (patreizējās sūdzības, slimības anamnēze, dzīves, sociālā un ģimenes anamnēze) un iegūto datu novērtēšana,
- pacienta fiziskā izmeklēšana – inspekcija, palpācija, perkusija, auskultācija – un iegūto datu novērtēšana,
- elektrokardiogrāfija, elektrokardioskopija un iegūto datu izvērtēšana,
- pastāvīgo elektrokardiostimulatoru un sirds defibrilatoru darbības traucējumu diagnostika,
- diagnozes precizēšanai nepieciešamo laboratorisko un instrumentālo izmeklējumu nozīmēšana,
- asins paraugu savākšana laboratorisko izmeklējumu veikšanai, nodrošina to sagatavošanu transportēšanai un organizē to transportēšanu,
- ekspres diagnostikas metodes – hemoglobīns asinīs, olbaltums urīnā, cukurs asinīs un urīnā, acetons urīnā,
- šķidrums līdzsvara mērījumi (pacienta svēršana, uzņemtā, izdalītā šķidrums mērīšana),
- pacientu izglītošana par dažādu izmeklējamo materiālu pareizu savākšanu,
- analizē, novērtē un dokumentē pacienta izmeklēšanas laikā iegūtos datus,
- veic diferenciāldiagnostisko analīzi un nosaka primāro diagnozi, veic ārstēšanu atbilstoši savai kompetencei un normatīvajiem aktiem.

16 st.

2. Nodrošina pacienta veselības stāvokļa izvērtēšanu, traucējumu diagnosticēšanu, nepieciešamās ārstēšanas nozīmēšanu vai veikšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai, ārstēšanai un rehabilitācijai normatīvajos aktos definētajās situācijās:

- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē sirds un asinsvadu sistēmas traucējumus, veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē elpošanas orgānu sistēmas traucējumus, veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus akūtu infekciju un seksuāli transmisīvo slimību gadījumos, veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai;

- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus akūtu ķirurģisku slimību gadījumos, nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus traumatisku bojājumu un nelaimes gadījumos, nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē uroģenitālās sistēmas traucējumus, veic un nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- nosūta pacientus uz konsultācijām pie speciālistiem, kā arī stacionārai ārstēšanai,
- novēro pacientu somatisko stāvokli, un novērtē tā dinamiku diagnostisko un ārstniecisko procedūru rezultātā. 16 st.

3. Veic profilaktisko darbu ar dažāda vecuma pacientiem, viņu ģimenēm:

- novērtē pacienta un viņa ģimenes zināšanas par veselības veicināšanu un saglabāšanu,
- izstrādā, sadarībā ar ģimenes ārstu, konkrētai situācijai atbilstošu veselību veicinošu un uzturošu izglītības programmu un realizē to,
- izglīto pacientu un viņa ģimeni par iespējām iekļauties veselību veicinošu un uzturošu programmu īstenošanā,
- novēro pacientus un viņa ģimenes locekļus, ja tie ir riska grupā (strādā kaitīgos vides apstākļos, ģimenes anamnēzē iedzimtas slimības, invalīdi u.c.),
- veic uzraudzību pacientiem, kuri pēc ārstēšanās stacionārā to turpina ambulatori,
- veic katrai vecuma grupai paredzētās profilaktiskās vakcinācijas. 16 st.

4. Nodrošina bērna veselības stāvokļa izvērtēšanu, profilaktiskos pasākumus, traucējumu diagnosticēšanu, nepieciešamās ārstēšanas nozīmēšanu un veikšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai, ārstēšanai un rehabilitācijai:

- veic zīdaiņa novērtēšanu, psihomotorās attīstības līmeņa noteikšanu,
- nosaka zīdaiņa aprūpes vajadzības,
- veic mazbērna vecuma bērna psihomotorās attīstības izvērtēšanu, aprūpes vajadzību noteikšanu,
- veic pirmsskolas, skolas vecuma bērna stāvokļa novērtēšanu, aprūpes vajadzību noteikšanu,
- veic pusaudža novērtēšanu (psihomotorā attīstība, pubertātes perioda norises), nepieciešamo aprūpes vajadzību noteikšanu,
- veic bērnu imunizāciju dažādā vecumā,
- veic bērna stāvokļa izvērtēšanu dažādu saslimšanu gadījumā,
- veic medikamentozo ārstēšanu atkarībā no veselības problēmām, bērna vecuma un viņa īpašajām vajadzībām,

- informē bērnu par nepieciešamo medikamentu lietošanas nepieciešamību un psiholoģiski sagatavo viņu, informē bērna vecākus par lietojamo medikamentu iespējamām blaknēm un pasākumiem to mazināšanai vai novēršanai,
- novērtē bērna vispārējo stāvokli infekcioza rakstura saslimšanu gadījumā, nodrošina atbilstošu aprūpi,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, novērtē un diagnosticē traucējumus bērniem un zīdaiņiem, nodrošina un veic nepieciešamo ārstēšanu, vecāku izglītošanu bērna veselības stāvokļa stabilizēšanai. 16 st.

5. Nodrošina medikamentozo ārstēšanu pacientiem krīzes situācijās un veselības traucējumu gadījumā:

- pielieto un izraksta medicīniskos preparātus, to skaitā arī stipri iedarbīgos,
- noformē medikamentu izrakstīšanas dokumentāciju (receptes, pasūtījumu veidlapas, u.c.) saskaņā ar normatīvo aktu prasībām,
- sagatavo ievadīšanai pacientam izrakstītos medikamentus, pārbauda medikamentu lietošanas noteikumus dažādās situācijās,
- informē pacientu par konkrētā medikamenta farmakoloģisko iedarbību, lietošanas nosacījumiem, tā mijiedarbību ar uzturu, baudvielām, iespējamām blaknēm, pasākumiem nevēlamo efektu samazināšanai,
- veic medikamenta ievadīšanu enterāli (iekšķīgi un taisnajā zarnā),
- veic medikamenta ievadīšanu parenterāli (muskulī; ādā; zemādā; intratraheāli, urīnpūslī),
- nodrošina intravenozo pieeju ar adatu un perifēro venozo katetru un veic medikamenta ievadīšanu intravenozi, izmantojot dažādu aprīkojumu,
- veic intravenozo ārstēšanu - parenterālo barošanu, infūzu terapiju, saderinātu asiņu pārliešanu,
- veic medikamentu ievadīšanu caur katetrizētu centrālo vēnu,
- veic medikamenta ievadīšanu acs konjunktīvas maisā, ausīs, degunā, makstī, caur ādu,
- novērtē agrīno un vēlīno pacienta reakciju pēc medikamenta ievadīšanas. 16 st.

6. Veic procedūras pamatojoties uz pielietošanas indikācijām, kontrindikācijām, procedūru standartiem:

- veic procedūras, kas saistītas ar gremošanas traktu (zondēšana, kuņģa skalošanu caur zondi, klizmošana, zarnu stomas aprūpe, pacienta barošana caur zondi),
- veic procedūras, kas saistītas uroģenitālo sistēmu (katetrizācijas, skalošanas, urostomas kopšana u.c.),
- veic acu, ausu, deguna skalošanu, kopšanu,

- veic procedūras, kas iedarbojas uz asinsriti (kompreses, termofori, plāksteri, u.c.),
- veic skābekļa terapiju,
- veic deguna priekšējo tamponādi,
- veic pacienta traheostomas kopšanu (sekrēta atsūkšana, pārsēja maiņa, medikamentu ievadīšana trahejā),
- veic pacientu posturālo drenāžu,
- veic pacientu izglītošanu dažādu veselību uzturošo procedūru veikšanā – glikozes līmeņa uzraudzība un insulīna pašinjekcijas, stomu kopšana u.c.,
- veic pleiras dobuma punkciju neatliekamās situācijās,
- veic nozīmēto un izpildīto aprūpes pasākumu dokumentēšanu, saistībā ar diagnostiskajām un ārstnieciskajām procedūrām,
- veic mirstoša pacienta aprūpi,
- veic bioloģiskās nāves konstatāciju un miršanas fakta dokumentālu noformēšanu,
- nodrošina miruša cilvēka pēcnāves aprūpi. 32 st.

7. Noformē medicīnisko dokumentāciju:

- veic ambulatoro pacientu pieņemšanu, ambulatora pacienta medicīniskās dokumentācijas noformēšanu, izraksta pārejošas darba nespējas lapas,
- veic mājas vizītes,
- veic hospitalizēta pacienta medicīniskās dokumentācijas noformēšanu,
- sniedz veiktā darba pārskatus atbilstoši normatīvajiem aktiem,
- ievēro neatliekamās palīdzības, ambulatorajā dienestā lietotās medicīniskās dokumentācijas formu aizpildīšanas kārtību. 8 st.

8. Nodrošina sievietes veselības stāvokļa izvērtēšanu, diagnosticēšanu, nepieciešamās ārstēšanas nodrošināšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai, ārstēšanai un rehabilitācijai:

- pacientes ginekoloģiskā izmeklēšana un novērtēšana,
- veic ginekoloģiskās profilaktiskās apskates,
- iztriepe no dzemdes kakla – maksts flora, onkocitoloģija,
- veic izglītojošo darbu sievietēm reproduktīvajā periodā un menopauzē ginekoloģisko un onkoloģisko saslimšanu profilaksei,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus akūtas ginekoloģiskas patoloģijas gadījumos, veic un nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- atbild par konfidencialitātes saglabāšanu attiecībā uz informāciju, kas iegūta par pacienta ģimenes privāto dzīvi, viņa ārstēšanu, slimības diagnozi un prognozi. 32 st.

V semestris

Praktiskās nodarbības: (ģimenes ārsta praksē, neatliekamās medicīniskās palīdzības stacijā, neatliekamā medicīniskā palīdzība bērnu saslimšanu gadījumos, Katastrofu Medicīnas centrā,) 200 stundas (5 KP)

1. Pacienta veselības stāvokļa izvērtēšana, traucējumu diagnosticēšana, nepieciešamās ārstēšanas nozīmēšana vai veselības stāvokļa stabilizēšana, ārstēšana un rehabilitācija normatīvajos aktos definētajās situācijās:

- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē sirds un asinsvadu sistēmas traucējumus, veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē elpošanas orgānu sistēmas traucējumus, veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus akūtu infekciju un seksuāli transmisīvo slimību gadījumos, veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus akūtu ķirurģisku slimību gadījumos, nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus traumatisku bojājumu un nelaimes gadījumos, nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus uroģenitālās sistēmas traucējumus, veic un nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus akūtas ginekoloģiskas un dzemdību patoloģijas gadījumos, veic un nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē akūtus psihoneiroloģiskus traucējumus, nodrošina un veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, novērtē un diagnosticē traucējumus bērniem un zīdaiņiem, nodrošina un veic nepieciešamo ārstēšanu, vecāku izglītošanu bērna veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē hematoloģiskus, endokrinoloģiskus traucējumus, redzes un dzirdes orgānu traucējumus, nodrošina un veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- nosūta pacientus uz konsultācijām pie speciālistiem, kā arī stacionārai ārstēšanai,

- novēro pacientu somatisko stāvokli, novērtē tā dinamiku diagnostisko un ārstniecisko procedūru rezultātā. 24 st.

2. Veic profilaktisko darbu ar dažāda vecuma grupu pacientiem, viņu ģimenēm:

- novērtē pacienta un viņa ģimenes zināšanas par veselības veicināšanu un saglabāšanu,
- izstrādā, sadarībā ar ģimenes ārstu, konkrētai situācijai atbilstošu veselību veicinošu un uzturošu izglītības programmu un realizē to,
- izglīto pacientu un viņa ģimeni par iespējām iekļauties veselību veicinošu un uzturošu programmu īstenošanā,
- novēro pacientus un viņa ģimenes locekļus, ja tie ir riska grupā (strādā kaitīgos vides apstākļos, ģimenes anamnēzē iedzimtas slimības, invalīdi u.c.),
- veic uzraudzību pacientiem, kuri pēc ārstēšanās stacionārā to turpina ambulatori,
- novēro kontaktpersonas epidemioloģiskajos infekciju perēkļos,
- veic katrai vecuma grupai paredzētās profilaktiskās vakcinācijas,
- sniedz informāciju par teritorijas specifiku, veselības aprūpes un sociālajām problēmām pašvaldībai un citām institūcijām, sniedz informāciju par saslimšanu riska faktoriem pašvaldībai un citām institūcijām. 32 st.

3. Nodrošina bērna veselības stāvokļa izvērtēšanu, profilaktiskos pasākumus, traucējumu diagnosticēšanu, nepieciešamās ārstēšanas nozīmēšanu un veikšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai, ārstēšanai un rehabilitācijai:

- veic zīdaiņa novērtēšanu, psihomotorās attīstības līmeņa noteikšanu,
- veic mazbērna vecuma bērna psihomotorās attīstības izvērtēšanu,
- veic pirmsskolas, skolas vecuma bērna stāvokļa novērtēšanu,
- veic pusaudža novērtēšanu (psihomotorā attīstība, pubertātes perioda norises),
- veic bērnu imunizāciju dažādā vecumā,
- veic bērna stāvokļa izvērtēšanu dažādu saslimšanu gadījumā,
- veic medikamentozo ārstēšanu atkarībā no veselības problēmām, bērna vecuma un viņa īpašajām vajadzībām,
- informē bērnu par nepieciešamo medikamentu lietošanas nepieciešamību un psiholoģiski sagatavo viņu, informē bērna vecākus par lietojamo medikamentu iespējamām blaknēm un pasākumiem to mazināšanai vai novēršanai,
- novērtē bērna vispārējo stāvokli infekcioza rakstura saslimšanu gadījumā, nodrošina atbilstošu aprūpi. 40 st.

4. Pilnveido iemaņas, lai nodrošinātu neatliekamo medicīnisko palīdzību kritiskās situācijās:

- izmeklēt pacientu (cietušo), pielietojot neatliekamās palīdzības diagnostikas metodes un aparatūru, novērtēt pacienta veselības stāvokļa smaguma pakāpi, noteikt diagnozi, izvēlēties un realizēt ārstēšanas taktiku un pasākumus,
- veic pacienta novērtēšanu pēc komas skalas, traumu skalas;
- konstatē pacienta bioloģisko nāvi, veic miršanas fakta dokumentālu noformēšanu,
- veic kardiopulmonālo reanimāciju atbilstoši algoritmiem pieaugušajiem, bērniem un zīdaiņiem kritiskās situācijās,
- diagnosticē elpošanas problēmas un veic elpošanas nodrošināšanu bez un ar palīgaprīkojumu, lieto Heimliha paņēmienu atbilstoši indikācijām,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību asistolijas un kambaru fibrillācijas, bezpulsa elektriskās aktivitātes gadījumā, vadoties pēc algoritmiem,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību ritma traucējumu gadījumā (ekstrasistolija, supraventrikulāra tahikardija, kambaru ritma traucējumi, bradikardija u.c.),
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem ar sāpēm krūtīs,
- veic reanimācijas un pēcreanimācijas perioda medikamentozo terapiju un reanimācijas procesa efektivitātes izvērtēšanu,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem ar akūtu elpas trūkumu (bronhiālā astma, kardiālā astma, plaušu artērijas trombembolija),
- kupē bronhiālās astmas lēkmes lietojot krājtelpas un Nebulaizera tipa smidzinātājus,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem ar akūtām sāpēm vēderā,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem komas gadījumā,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem šoka gadījumā,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību sievietēm akūtas ginekoloģiskas patoloģijas gadījumā,
- sniedz psiholoģisko atbalstu dažādu veselībai un dzīvībai kritisku stāvokļu gadījumā,
- veic transporta imobilizāciju ar piemērotām imobilizācijas metodēm pacientiem traumu un politraumu gadījumos,
- diagnosticē asiņošanu un veic asiņošanas apturēšanas pasākumus,
- sniedz adekvātu palīdzību cietušajiem ar ķermeņa daļu traumatisku amputāciju. 40 st.

5. Dokumentē iegūtos datus, sniegto palīdzību un pacienta stāvokļa dinamiku neatliekamajās situācijās. 16 st.

6. Iepazīstas ar Katastrofu Medicīnas centra darbu:

- specializētā neatliekamā un konsultatīvā medicīniskā palīdzība,
- medicīniskā evakuāciju no jebkuras ārstniecības iestādes uz atbilstošu specializēto stacionāru,
- nepieciešamības gadījumā pacientu evakuācija no jūras, kuģiem,
- nodrošina diennakts konsultatīvo palīdzību jebkuras Latvijas ārstniecības iestādes speciālistiem, sniedzot arī telemedicīniskas konsultācijas,
- palīdzība masu pasākumos,
- sniedz pakalpojumus uzņēmumiem, kas veic pasažieru pārvadājumus, organizē masu pasākumus gan iekšzemē, gan ārvalstīs, uzņemoties nepieciešamības gadījumā sniegt neatliekamo medicīnisko palīdzību, telefoniskas konsultācijas šo uzņēmumu darbiniekiem un klientiem. 40 st.

7. Prakses rezultātu izvērtējums.

8 st.

VI semestris

Praktiskās nodarbības: (ģimenes ārsta praksē, dzemdniecībā, neatliekamās medicīniskās palīdzības stacijā, neatliekamā medicīniskā palīdzība apdegumu un apsaldējumu gadījumos)
160 stundas (4 KP)

1. Nodrošina pacienta veselības stāvokļa izvērtēšanu, traucējumu diagnosticēšanu, nepieciešamās ārstēšanas nozīmēšanu vai veikšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai, ārstēšanai:

- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē sirds un asinsvadu sistēmas traucējumus, veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē elpošanas orgānu sistēmas traucējumus, veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus akūtu infekciju un seksuāli transmisīvo slimību gadījumos, veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus akūtu ķirurģisku slimību gadījumos, nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē uroģenitālās sistēmas traucējumus, veic un nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē traucējumus akūtas ginekoloģiskas un dzemdību patoloģijas gadījumos, veic un nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē akūtus psihoneiroloģiskus traucējumus, nodrošina un veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,

- izvērtē pacienta veselības stāvokli, novērtē un diagnosticē traucējumus bērniem un zīdaiņiem, nodrošina un veic nepieciešamo ārstēšanu, vecāku izglītošanu bērna veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- izvērtē pacienta veselības stāvokli, diagnosticē hematoloģiskus, endokrinoloģiskus traucējumus, redzes un dzirdes orgānu traucējumus, nodrošina un veic nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- nosūta pacientus uz konsultācijām pie speciālistiem, kā arī stacionāra ārstēšanai. 16 st.

2. Veic profilaktisko darbu ar dažāda vecuma pacientiem, viņu ģimenēm:

- novērtē pacienta un viņa ģimenes zināšanas par veselības veicināšanu un saglabāšanu,
- izstrādā, sadarībā ar ģimenes ārstu, konkrētai situācijai atbilstošu veselību veicinošu un uzturošu izglītības programmu un realizē to,
- izglīto pacientu un viņa ģimeni par iespējām iekļauties veselību veicinošu un uzturošu programmu īstenošanā,
- novēro pacientus un viņa ģimenes locekļus, ja tie ir riska grupā (strādā kaitīgos vides apstākļos, ģimenes anamnēzē iedzimtas slimības, invalīdi u.c.),
- veic uzraudzību pacientiem, kuri pēc ārstēšanās stacionārā to turpina ambulatori;
- novēro kontaktpersonas epidemioloģiskajos infekciju perēkļos,
- veic katrai vecuma grupai paredzētās profilaktiskās vakcinācijas,
- sniedz informāciju par teritorijas specifiku, veselības aprūpes un sociālajām problēmām pašvaldībai un citām institūcijām,
- sniedz informāciju par saslimšanu riska faktoriem pašvaldībai un citām institūcijām.

32 st.

3. Nodrošina sievietes veselības stāvokļa izvērtēšanu, grūtniecības un tās traucējumu diagnosticēšanu, nepieciešamās ārstēšanas nodrošināšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai, ārstēšanai un rehabilitācijai:

- piedalās grūtnieces stāvokļa izvērtēšanā dažādos grūtniecības periodos,
- veic pasākumus grūtniecības toksikožu mazināšanai,
- veic augļa nobrieduma pakāpes un veselības stāvokļa novērtēšanu,
- veic dzemdētājas stāvokļa novērtēšanu dzemdību periodu laikā,
- nepieciešamības gadījumā pieņem dzemdības patstāvīgi,
- veic jaundzimušā novērtēšanu, nabas saites primāro aprūpi, profilaktiskos pasākumus,
- veic jaundzimušā (iznesta / neiznesta) aprūpi,
- seko sievietes stāvoklim pēcdzemdību periodā,
- izglīto māti par krūts barošanas (zīdīšanas) nepieciešamību,

- diagnosticē dzemdību patoloģijas, veic un nodrošina nepieciešamo ārstēšanu veselības stāvokļa stabilizēšanai,
- dokumentē iegūto informāciju par mātes un jaundzimušā veselības stāvokli, veiktajiem pasākumiem. 40 st.

4. Diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem, kuri cieš no apkārtējās vides izraisītiem smagiem veselības traucējumiem:

- pārkaršana,
- apsaldējumi,
- hipotermija,
- elektrotraumas. 24 st.

5. Pilnveidot iemaņas, lai nodrošinātu neatliekamo medicīnisko palīdzību kritiskās situācijās:

- patstāvīgi izmeklē pacientu (cietušo), pielietojot neatliekamās palīdzības diagnostikas metodes un aparatūru, novērtēt pacienta veselības stāvokļa smaguma pakāpi, noteikt diagnozi, izvēlēties un realizēt ārstēšanas taktiku un pasākumus,
- veic pacienta novērtēšanu pēc komas skalas, traumu skalas
- konstatē pacienta bioloģisko nāvi, veic miršanas fakta dokumentālu noformēšanu,
- veic kardiopulmonālo reanimāciju atbilstoši algoritmiem pieaugušajiem, bērniem un zīdaiņiem kritiskās situācijās,
- diagnosticē elpošanas problēmas un veic elpošanas nodrošināšanu bez un ar palīgaprīkojumu, lieto Heimliha paņēmienus atbilstoši indikācijām,
- veic trahejas punkciju, konikotomiju, trahejas intubāciju neatliekamās situācijās,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību asistolijas un kambaru fibrillācijas, bezpulsa elektriskās aktivitātes gadījumā, vadoties pēc algoritmiem,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību ritma traucējumu gadījumā,
- veic vai nodrošina defibrilāciju, elektroimpulsu terapiju, nodrošina ārējo pagaidu elektrokardiostimulāciju,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem ar sāpēm krūtīs,
- veic reanimācijas un pēcreanimācijas perioda medikamentozo terapiju un reanimācijas procesa efektivitātes izvērtēšanu,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem akūta elpas trūkuma gadījumā (bronhiālā astma, kardiālā astma, plaušu artērijās trombembolija),
- kupē bronhiālās astmas lēkmes, lietojot krājtelpas un Nebulaizera tipa smidzinātājus,
- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem ar akūtām sāpēm vēderā,

- diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem komas gadījumā,
 - diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību pacientiem šoka gadījumā,
 - diagnosticē un sniedz neatliekamo medicīnisko palīdzību sievietēm akūtas ginekoloģiskas patoloģijas gadījumā,
 - sniedz psiholoģisko atbalstu dažādu veselībai un dzīvībai kritisku stāvokļu gadījumā,
 - dokumentē iegūtos datus, sniegto palīdzību un pacienta stāvokļa dinamiku neatliekamajās situācijās,
 - veic transporta imobilizāciju ar piemērotām imobilizācijas metodēm pacientiem traumu un politraumu gadījumos,
 - diagnosticē asiņošanu un veic asiņošanas apturēšanas pasākumus. 40 st.
6. Prakses rezultātu izvērtējums. 8 st.

Izmantotā literatūra

1. LR IZM 2004.gada 03.jūnija rīkojums Nr.336 „Profesijas standarts. Ārsta palīgs”
2. LR LM 2000.gada 23.augusta rīkojums Nr.240 „No valsts obligātās veselības apdrošināšanas līdzekļiem finansēto primārās veselības aprūpes ārstniecības personu darbības kārtība” pielikums Nr.1 ”Primārās veselības aprūpes māsas un primārās veselības aprūpes ārsta palīga darba apjoma apraksts”
3. LR LM 1998.gada 02.novembra rīkojums Nr.269 „Ambulatorā dienesta ārsta palīga specialitātes nolikums”.
4. „Standarti procedūru tehnikā”, Medicīnas profesionālās izglītības centrs, 1999.
5. Medicīniskās aprūpes rokasgrāmata Rīga, Jumava: 2001,1415 lpp
6. Bikšone G. „Medikamentozā aprūpe”.
7. Purviņš I. „Praktiskā farmakoloģija”, Medikamentu informācijas centrs, 1994.
8. Toišere Ģ. „Kā jāuzvedas darba vietā”, 2001.
9. Veics V. „Uzvedības kultūra saskarsmē”.
10. LEMON, 1997.
11. Lekciju konspekti.
12. www.alltherapy.ru/sc/3421o4797.h